

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Вршњачко насиље

Рим, 10-16.децембар
2018. године

Вршњачко насиље: потцењени феномен

- ▶ Феномен вршњачког насиља у школи највише је подцењен од стране наставника, а у питању је феномен који би могао створити највише проблема у креирању пријатне атмосфере за рад и учење у школи.
- ▶ Деца и адолесценти се понашају насилно и вређају друге а то одрасли не доживљавају увек као нешто озбиљно

Вршњачко насиље: потцењени феномен

- ▶ Морамо бити веома осетљиви у анализи ових ситуација, не само за добробит жртава и насилника, већ и за наставнике, који би могли сносити озбиљне последице не само због неадекватног управљања догађајима, већ и због могућих озбиљних правних последица.

Вршњачко насиље: Подцењени феномен

Вршњачко насиље: Подцењени феномен

- ▶ Вршњачко насиље нема никакве везе са духовитошћу (**мангуплук**) или иронијом
- ▶ То је насилни и криминални феномен
- ▶ Проблем је потценити овај феномен и сматрати га погрешно игром или забавом
- ▶ Због тога је важно рано интервенисати, чим се чује први аларм, да бисмо пронашли одговарајуће стратегије интервенције како би помогли свим укљученим странама, како жртви, тако и насилнику.

Вршњачко насиље: пажња!

Обратити пажњу на:

- ▶ Насилника
- ▶ Жртву/е
- ▶ Групи из одељења/школе
- ▶ Наставнике

Дефиниција вршњачког насиља – Bullying

- ▶ Енглески израз „bullying“ настао је од појма “мобинг” (јак и масовни напад)
- ▶ У етологији то указује на агресивно понашање чопора према изолованој животињи, која је искључена из заједнице, нападнута и често доводи до смрти
- ▶ Вршњачко насиље је „мобинг” који се врши међу младим вршњацима
- ▶ **ВРШЊАЧКО НАСИЉЕ ЈЕ ОБЛИК АГРЕСИВНОГ ПОНАШАЊА КОЈЕ СЕ РАЗЛИКУЈЕ ОД ОБИЧНОГ НАСИЛНИШТВА.**

3 Елемента вршњачког насиља

Постоје три елемента препознатљива у насилничком понашању у школи:

- ▶ **НАМЕРА**: насилнички акт се извршава намерно и свесно
- ▶ **СИСТЕМАТИЧНОСТ**: агресивно понашање се понавља
- ▶ **НЕЈЕДНАКОСТ СНАГА**: између укључених страна (насилник и жртва) постоји разлика у моћи, због физичке снаге, старости или броја групе; жртва има потешкоћа да се брани и доживљава снажан осећај немоћи.

Врсте насиља

- ▶ **Директно:** понашање које користи физичку силу (ударање, гурање, саплитање ...);
- ▶ **Вербално:** понашање које користи речи (увреде, претње, исмевање ...);
- ▶ **Индијектно:** понашање које није директно усмерено на жртву, али јој наноси штету у односима са другима; често су слабо видљиви и доводе до искључености и изолованости жртве, путем ширења трачева и гласина, све до изопштавања и одбацивања;
- ▶ **Сајбер насиље:** акти вршњачког насиља који се одвијају углавном у виртуалном контексту интернета (путем друштвених медија, текстуалних порука, Вотсап-а, е-поште, чет-линије). Ова врста насиља је у великом порасту међу младима и тешко је ући му у траг.

gettyimages®
Niedring/Drentwett

605422041

Учесници вршњачког насиља

- ▶ **НАСИЛНИК:** активно има иницијативу у циљу злоставља другова;
- ▶ **ПОМОЋНИК:** понаша се насилнички као "следбеник" насилника;
- ▶ **НАВИЈАЧ:** подстиче понашање насилника, смејући се, подстичући отворено или једноставно гледајући без супротстављања;
- ▶ **ЗАШТИТНИК:** узима жртву у заштиту или покушава да је утеши;
- ▶ **ПОСМАТРАЧ:** присуствује без неке активне улоге
- ▶ **ЖРТВА:** чешће и више пута трпи насиље.

Мотив насиља

- ▶ Шта би могао да буде мотив насиља?

Насилник

- ▶ Може имати неки поремећај понашања (АДХД, ДОП, итд.)
- ▶ Породична клима недовољно афективна или нестабилна.
- ▶ Претерана строгост и изложеност насилном моделу понашања, употреба физичких казни као искључиви облик управљања родитељском моћи, доводи дете до интернализације агресије.
- ▶ Прекомерна пермисивност према детету које се агресивно понаша према браћи и сестрама и вршњацима може допринети да оно овакво понашање сматра за "нормално".
- ▶ Личност насилника је у суштини крхка: она се заснива на изражавању моћи кроз надвладавање оних који су виђени као слаби
- ▶ Он је навикао да мери свој успех само на количини доминације коју може да примени на друге.

Насилник

- ▶ Вршење вршњачког насиља је вероватније када родитељи нису свесни шта деца раде
- ▶ Родитељи нису знали, у одговарајуће време, да адекватно поставе границе изнад којих одређена понашања нису дозвољена
- ▶ Значај постављања граница
- ▶ Потребно је да свако остане у својој улози
- ▶ Нарушени односи у породици и социоекономски услови

Video

Il bullo è il vero sfigato

[https://www.youtube.com/
watch?v=yOOSxFmwNFU](https://www.youtube.com/watch?v=yOOSxFmwNFU)

Насилник је прави
губитник

Жртва

- ▶ Жртва је обично анксиозна и несигурна, осетљива, мирна
- ▶ Често пати од ниског самопоштовања и има негативно мишљење о себи и својој ситуацији
- ▶ Овај анксиозно-подређени модел код мушкараца је често повезан са физичком слабошћу, тај модел је појачан трпљењем злостављања
- ▶ Жртва нема способност да се избори са ситуацијом, или то покушава да уради на неделотворан начин. У школи је често усамљена
- ▶ Другима делује несигурно, неспособно да одговори на увреде које јој се упућују; поновљена агресија само погоршава ову представу коју има о себи као недовољно способној.

Жртва

- ▶ Не исповеда/поверава се другима
- ▶ Не разговара са родитељима (за то је изабран)
- ▶ Жртва се препознаје јер почиње да ради нове ствари (не жели да иде у школу, има главобоље, болове у стомаку итд.)
- ▶ Ефекти: несамопоуздање, анксиозност, депресија, нелагодност, неповерење у одрасле и, у тешким случајевима, чак и самоубиство.

Video

Video spot MIUR

Un nodo blu

<https://www.youtube.com/watch?v=IAZWc543V40>

Како интервенисати

- ▶ Интервенција у односу на жртву (рад на развијању самопоуздања)
- ▶ Интервенција у односу на насилника (без тога нема смањења вршњачког насиља, насилник ће само наћи нову жртву)
- ▶ Програм дугорочне интервенције превентивне природе, усмерен на разред, групу, одељење, боље је ако је на нивоу школе
- ▶ Интервенција која подстиче дијалог, бољу свест о сопственим мислима, емоцијама и акцијама
- ▶ Не постоје казне које дефинитивно обесхрабрују насилника
- ▶ Ригорозно поштовање правила: ово је сигнал за остале и осећају се заштићенијим.

Како интервенисати

- ▶ Вршњачко насиље постоји јер постоје гледаоци
- ▶ Оно што обесхрабрује насилника је да зна да неће бити посматрача и солидарности са насилником
- ▶ Да сви стану у одбрану жртве и не покажу солидарност са насилником.

Како интервенисати

- ▶ Слушање емоција оних који ово преживљавају (свих учесника)
- ▶ Радити на повећању самопоштовања
- ▶ Учити саосећању
- ▶ Уједињена школа: наставници, домари, директор, ученици
- ▶ Насилник није мит (улога масовних медија).

Како интервенисати

- ▶ Превентивно деловати- пре него што се насиље догоди.. са целим одељењем, са целом школом...да се поведу разговори у циљу развијања емпатичности, саосећајности... користити видео снимке, игре
- ▶ важно је утицати на то да деца препознају емоције... да се ставе у ситуацију оног другог...
- ▶ Важно је схватити емоције- шта се другоме дешава...то је доста тешко...

Препознавање емоција

- ▶ Видео "Lou"
- ▶ <https://vimeo.com/258759925>

Важно

- ▶ Они који су булисти немају емпатију- имају озбиљне потешкоће
- ▶ Емпатија се може развијати - школа има задатак да је развија
- ▶ Ако васпитавамо децу да буду емпатични они ће разумети када и како њихово понашање повређују друге.

Препознавање емоција- развој емпатије

► Видео " The Other pair"

<https://www.youtube.com/watch?v=FGh0iduZOJQ>

Важно

- ▶ Битно је да када се појави насиље наставници реагују јер ако наставник не препозна и не одреагује, нико се неће осећати сигурно...

Важно

- ▶ Булизам постоји због посматрача- због тога је важно да се ради у групи- уколико гледалац постане заштитник- онда ће булиста да осети да нема подршку, неће имати толику сигурност...